

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40,
România

Telefon: (+40-21) 313 25 31
Internet : <http://www.ccr.ro>

Fax: (+40-21) 312 54 80
E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1259A/2012

Domnului
Petru FILIP
Președintele Senatului
- interimar -

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDICȚIONALĂ
Nr. **5020** / 19-07-2012

SENAT
PREȘEDINTE
Nr. **7464**
Data **20 VII 2012**

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de un număr de 63 de deputați aparținând grupului parlamentar al Partidului Democrat Liberal cu privire la neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 23 iulie 2012, ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 24 iulie 2012.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE
Augustin ZEGREAN

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

BUCUREȘTI

Nr.16/443/19.07.2012

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDIȚIONALĂ
Nr. 50.17 / 19-07-2012

Către:

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Domnului Președinte Augustin ZEGREAN**

Domnule Președinte,

Vă înaintăm sesizarea Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal referitoare la neconstituționalitatea prevederilor **Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.**

Cu deosebită considerație,

Liderul Grupului Parlamentar al PDL

Mircea TOADER

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
DOMNULUI PREȘEDINTE AUGUSTIN ZEGREAN

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituție, deputații din Grupul parlamentar al Partidului Democrat Liberal, prevăzuți în anexă, formulează prezenta

S E S I Z A R E

În legătură cu prevederile art. I pct. 5¹ din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, pe care îl consideră neconstituțional, încălcând prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 11 alin. (1) și (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție, pentru motivele care vor urma:

Potrivit prevederilor art. I pct. 5¹ din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, criticată de neconstituționalitate, art. 34 din Legea 3/2000 se modifică și va avea următorul cuprins: „scrutinul se va deschide la ora 7,00 și se va încheia la ora 23,00”.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție „România este stat de drept, democratic și social...” iar potrivit alin. (5) din același articol „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”

În opinia noastră, textul criticat încalcă dispozițiile constituționale sus-citate pentru următoarele considerente:

Textul de lege ce face obiectul sesizării încalcă prevederile art. 11 alin. (1) și (2) din Constituție referitoare la dreptul internațional și dreptul intern, coroborate cu cele ale art. 1 alin. (5) privind obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor.

Astfel, prin ratificarea Tratatului de aderare la Uniunea Europeană și prin dobândirea statutului de membru al Uniunii Europene, România s-a obligat să respecte toate obligațiile ce decurg din legislația primară europeană. Ca o consecință a obligativității respectării de către statul român a tratatelor internaționale în general și a legislației europene, în special, România este ținută și de obligația de a respecta actele organelor Consiliului Europei, implicit ale Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept - Comisia de la Veneția.

Unul dintre aceste acte este Codul bunelor practici în materie electorală, iar pentru respectarea acestuia și a principiilor fundamentale ale sistemului electoral european trebuie avute în vedere anumite condiții-cadru, și anume: respectarea drepturilor omului și în special a libertății de exprimare, reuniune și asociere, stabilitatea legii electorale, precum și un număr de garanții procedurale, în special cu privire la organizarea scrutinului.

În acest sens, în cadrul lucrărilor Comisiei de la Veneția s-a statuat faptul că stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral, iar modificarea frecventă a normelor și caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Ceea ce trebuie evitat nu este atât modificarea sistemelor de scrutin, ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri. O soluție ar fi aceea de a se stabili în Constituție ca, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem să rămână aplicabil pe timpul viitoarelor alegeri - cel puțin dacă acestea au loc în anul următor - și că sistemul nou va fi aplicat începând cu scrutinele ulterioare.

În opinia autorilor sesizării, prin introducerea unui alt interval orar de desfășurare a referendumului pentru demiterea președintelui României, nu cu un an, așa cum Curtea Constituțională a stabilit de curând că este inacceptabil¹, ci cu

¹ DECIZIA nr. 51 din 25 ianuarie 2012 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale și a alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat din anul 2012, precum și pentru modificarea și completarea titlului I al Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea

mai puțin de 10 zile înainte de ziua votării, se procedează la modificarea legislației electorale cu nesocotirea Codului bunelor practici în materie electorală.

Trebuie invocate, de asemenea, prevederile art. 20 din Constituție, care consacră prioritatea reglementărilor internaționale în materia drepturilor omului, având în vedere că acest Cod de bune practici în materie electorală nu face decât să explice limitele care trebuie avute în vedere pentru ca dreptul de a alege și de a fi ales să fie respectat. Or, modificarea legislației electorale în timpul unui scrutin electoral, cu mai puțin de 10 zile înaintea alegerilor, încalcă aceste limite și, prin urmare, drepturile omului.

De altfel, analizând actele internaționale citate, în cazuri similare, care prevedeau modificarea legislației electorale în anul desfășurării unui scrutin, Curtea Constituțională a reținut, în motivarea Deciziei nr. 51/2012, că "potrivit art. 2 din Constituție, suveranitatea națională aparține poporului, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte. Dreptul la alegeri libere este consacrat de art. 21 alin. (3) din Declarația Universală a Drepturilor Omului (*"Voința poporului este fundamentul puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri libere, care să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și exprimat prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului."*), de art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (*"Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără niciuna dintre discriminările la care se referă art. 2 și fără restricții nerezonabile [...] de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor"*) și de art. 3 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*"Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ"*), fiind unanim apreciat că fiind expresia cea mai profundă a organizării unei societăți cu adevărat democratice.

autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, Publicată în Monitorul Oficial nr. 90 din 03.02.2012

Dreptul la alegeri libere impune respectarea unor exigențe, între care și aceea a stabilității normelor juridice în domeniul electoral. Într-un plan mai larg, stabilitatea acestor norme constituie o expresie a principiului securității juridice, instituit, implicit, de art.1 alin. (5) din Constituție, principiu care exprimă în esență faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă. Într-o bogată jurisprudență, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, inclusiv sub aspectul stabilității acesteia, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe (cauze precum *Sunday Times contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvényi contra Ungariei*, 1999, *Rotaru împotriva României*, 2000, *Damman împotriva Elveției*, 2005).”

Poate fi adus în discuție și Codul bunelor practici în materie electorală – Linii directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18-19 octombrie 2002), act care stauează că *"ar fi necesar a se evita, nu atât modificarea sistemelor de scrutin - ele pot fi întotdeauna îmbunătățite - ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (cel puțin un an) înainte de alegeri. Chiar în absența unei intenții de manipulare, modificările vor fi dictate de interesele iminente ale partidului politic"*.

Curtea Constituțională s-a mai pronunțat în acest sens și prin Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

În cuprinsul acestei decizii s-a aratat că dispozițiile art. 6 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare, instituie obligația fundamentării actelor normative. Potrivit alin. (1) al art. 6 din Legea nr. 24/2000, soluțiile pe care proiectul de act normativ le cuprinde "[...] trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și

cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului", iar, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, "pentru fundamentarea noii reglementări se va porni de la dezideratele sociale prezente și de perspectivă, precum și de la insuficiențele legislației în vigoare".

Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ în discuție determină încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5), potrivit căroră, "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie", precum și ale art. 147 alin. (4) potrivit căroră deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii.

S-a constatat, totodată, că modificarea legislației electorale, câtă vreme modificarea privește tipul de scrutin reglementat de actuala legislație - intervine cu aproximativ 6 luni înaintea alegerilor, încalcă principiile statuate de Curtea Constituțională în aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în concordanță cu dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cu raportare și la Codul bunelor practici în materie electorală adoptat de Comisia de la Veneția.

Dincolo de incidența actelor normative europene și chiar de jurisprudența Curții Constituționale, textul de lege criticat este neconstituțional și sub aspectul încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție cu trimitere la art. 48 din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, întrucât a fost adoptat cu încălcarea flagrantă a acestui din urmă text de lege, modificarea intervenind la mai mult de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul.

Astfel, art. 48 din Legea nr. 3/2000, statuează că „măsurile tehnico-organizatorice privitoare la referendumul național se stabilesc de Guvernul României în termen de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul,” acest articol nefiind abrogat sau modificat de Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012.

O altă împrejurare deosebit de importantă în analiza constituționalității textului critic este faptul că modificarea legislativă s-a realizat în cadrul unei sesiuni extraordinare a Parlamentului României, convocat de urgență, la solicitarea

Primului-Ministru al României Victor-Viorel Ponta², tocmai pentru ca această modificare să fie adoptată și să poată intra în vigoare în așa fel încât să fie aplicabilă pentru referendumul ce se va desfășura pe data de 29.07.2012.

Încălcarea este cu atât mai gravă cu cât, deși ne aflăm în plină campanie electorală, cu mai puțin de 10 zile înainte de data referendumului, Parlamentul României s-a întrunit în sesiune extraordinară, justificându-și convocarea prin necesitatea punerii în acord de urgență a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 cu deciziile Curții Constituționale.

Faptul că modificarea legislativă a intervenit în regim de urgență denotă fără putință de tăgadă intenția legiuitorului ca noile reglementări să fie imediat aplicate scrutinului în desfășurare, aspect ce este, așa cum am arătat mai sus, profund neconstituțional.

Nu în ultimul rând, referindu-ne la principiile statuate de Curtea Constituțională prin Deciziile nr. 61/2010, 51/2012 și 682/2012, **apreciem că modificările aduse legislației electorale cu 10 zile înainte de data scrutinului aduc atingere stabilității electorale și încalcă principiul securității juridice instituit de art. 1 alin. (5) din Constituție.**

De altfel, în mod judicios, Curtea Constituțională a statuat că „jurisprudența și documentele examinate relevă instabilitatea legislației românești în materie electorală în contradicție cu principiile statului de drept, existența unor deficiențe ale sistemului electoral actual, necesitatea modificării legislației electorale și faptul că aceasta trebuie să aibă o solidă fundamentare, respectiv să se concretizeze într-un act complex – un cod electoral, precum și faptul că modificarea trebuie să respecte principiul securității juridice, respectiv să nu intervină cu mai puțin de un an înainte de data alegerilor.”³

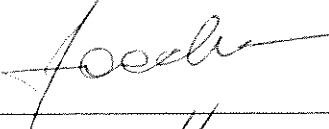
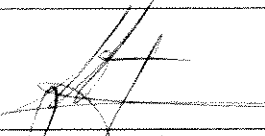

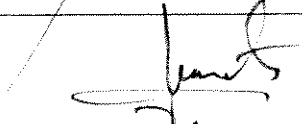
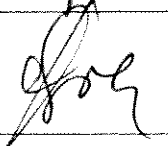

Se încalcă totodată, față de cele menționate mai sus, și dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție potrivit cărora deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii.

² Scrisorile Primului-Ministru al României nr. 5/5009/10.07.2012 și nr. 5/5096/13.07.2012 adresate Președintelui Camerei Deputaților

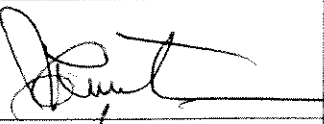
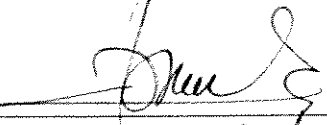

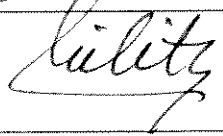
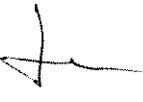

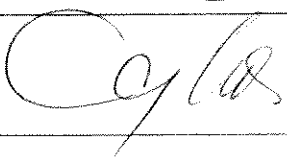

³ Decizia Curții Constituționale nr. 682/2012

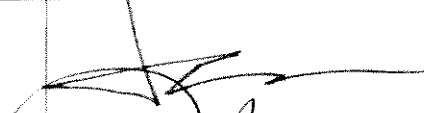

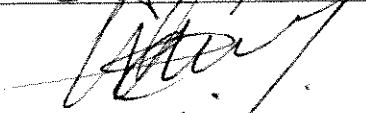

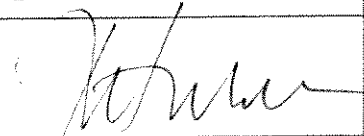

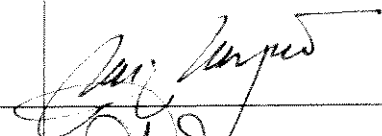

Față de cele de mai sus, rugăm Onorata Curte Constituțională să constate că prevederile art. I pct. 5¹ din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, sunt neconstituționale, încălcând prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 11 alin. (1) și (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție.

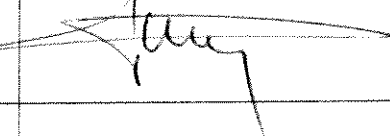
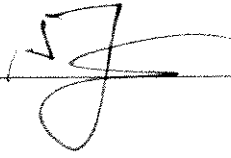
**Tabel nominal cu semnatarii sesizării referitoare la
neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru aprobarea
Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru
modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și
desfășurarea referendumului**

Nr. crt.	NUME și PRENUME	SEMNĂTURA
1.	TOADER MIRCEA	
2.	Blirca Simona-Elisabeta	
3.	Păulea Sonia Anca	
4.	Căluțu Cornel	
5.	Sobor Crăciun	
6.	Căluțu-Elisabeta Steliana	
7.	PĂȘĂLAN EUGEN	

8.	NICOLAE BOIU	N. Iucot
9.	BALEAN VIORAZ	Bm
10.	LUCIANI BOBE	Lob
11.	ALECU VALERIU	Aly
12.	GONDOR MARIUS	Om
13.	STAVROITA CLORIA	Stlv
14.	FUTA STELIAN	Ft
15.	BARBU SULTINA	B
16.	STROE MIHAI	St
17.	APOSTOLACHE MIHAI	Ap
18.	GEACATA SAMUEL	Ge
19.	VIANU IULIAN	Vianu
20.	SPINIS TEODOR - MARIUS	Spin
21.	PABURARU NICUSOR	P
22.	BOIANIGIU VICTOR	Bo

23.	RĂDULESCU ARIAN	
24.	CĂRARE VIOREL	
25.	PETRESCU CRISTIAN	
26.	VILCU SAUOM	
27.	NEGUT CLEMENT	
28.	CHIRIAC CONSTANTIN	
29.	MARIN MIRELA	
30.	MILITAREU CONSTANTIN	
31.	JOJANCIU CHERGHE	
32.	ANDROMACHE GABRIEL	
33.	ARENTE CARMEN	
34.	MARIUS DOGULESCU	
35.	DRĂGULESCU I.S.	
36.	DASCOLU CONSTANTIN	
37.	SARPAȚEANU MIHAI	

38.	DAN-RADU TĂRĂNĂU	
39.	Budo Sorinel	
40.	Blaga Ionel	
41.	BOYIS IOAN	
42.	SIRBET CORNEL	
43.	VIANI GELU	
44.	TABĂŢAN VĂLEŢIU	
45.	Răzvan Turcan	
46.	ROBERTA ANASTASE	
47.	Thomasiu Venle	
48.	CRISTIAN BOURGĂŢIU	
49.	RODOLPH MARIUS	
50.	Răzvan Musta - Serban	
51.	Theodor Paleologu	
52.	IACOB-RĂZVI MONICA	

53.	HOCĂȚIȘ IOAN	
54.	STROIAN TOADER	
55.	TRĂSCULESCU ALIN	
56.	OLTEAN ȘTEF	
57.	GHEORGHE TINEI	
58.	IOANUȘ ZAMFIR	
59.	Botaleanu Alin	
60.	CIONCA ARGHIE IUSTIN	
61.	Calotroiu Sergiu	
62.	FLORESCU ADRIAN	
63.	ZAMFIRESCU ȘORIN	
64.		
65.		
66.		
67.		

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. – Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 452 din 5 iulie 2012, cu următoarele modificări și completări:

1. La articolul I, punctul 1 se abrogă.

2. La articolul I punctul 2, articolul 23 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 23. – Pentru organizarea și desfășurarea referendumului, în termen de 5 zile de la data stabilirii zilei referendumului se înființează, după caz: Biroul Electoral Central, birouri electorale de circumscripție, oficii electorale ale sectoarelor municipiului București, biroul electoral pentru secțiile de votare organizate în afara țării, precum și birouri electorale ale secțiilor de votare.”

3. La articolul I punctul 4, alineatele (1) și (2) ale articolului 26 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Art. 26. – (1) În cazul referendumului național, birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, oficiile electorale ale sectoarelor municipiului București și biroul electoral pentru secțiile de votare organizate în afara țării se compun dintr-un președinte și cel mult 6 delegați ai partidelor politice reprezentate în Parlament; în cazul referendumului local, birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, ale comunelor, orașelor și municipiilor, sectoarelor municipiului București, precum și birourile electorale ale secțiilor de votare se compun dintr-un președinte și cel mult 6 delegați ai partidelor politice reprezentate în consiliul local sau județean.

(2) Președinții birourilor electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, al biroului electoral pentru secțiile de votare organizate în afara țării, precum și cei ai oficiilor electorale ale sectoarelor municipiului București sunt stabiliți de către președintele tribunalului județean sau al municipiului București, după caz, în cel mult 3 zile de la stabilirea zilei referendumului, prin tragere la sorți.”

4. La articolul I, după punctul 5 se introduc două noi puncte, punctele 5¹ și 5², cu următorul cuprins:

„5¹. La articolul 32, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 32. – (1) În ziua referendumului, la ora 6,00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri, verifică urnele, existența listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor, după care închide și sigilează urnele, aplicând ștampila de control a secției de votare.»

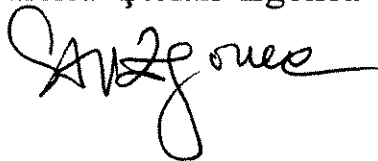
5². Articolul 34 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 34. – Scrutinul se va deschide la ora 7,00 și se va încheia la ora 23,00.»”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR

Valeriu Ștefan Zgonea

p. PREȘEDINTELE
SENATULUI

Petru Filip

București,
Nr.